

MARIJA SEMJONOVA
• **VOUKODAV** •
DIJAMANTSKE
GORE

Prevela s ruskog
Ružica Rosić-Thalman

■ Laguna ■

Naslov originala

Мария Семёнова

Волкодав

Самоцветные горы

Copyright © М. Семёнова, 2004

Translation Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

AUTORKA OD SRCA ZAHVALJUJE

Vladimiru Tagiroviču Tagirovu,
Pavlu Vjačeslavoviču Molitvinu,
Iрини Sergejevnoj Kostinoj,
Aleksandru Sergejeviču Rasovskom,
Adeli Levtovnjoj Gevorkjan
Nataliji Vasiljevnoj Gerasimenko,
Igoru Aleksandroviču Suhačovu,
Aleksandru Grigorjeviču Tanenju,
Nataliji Aleksandrovnoj Ožigovoj,
Sergeju Aleksandroviču Romanjugu,
Ramilu Raviljeviču Bikinejevu,
Olegu Nikolajeviču Melentjevu,
Leonu Leonoviču Abramovu
– za dragocena obaveštenja i savete;

Hokanu Norelijusu iz Švedske i
Dmitriju Olegoviču Furmanskom
– za računarsku podršku;

a isto tako
izdavačkom preduzeću *Azbuka*
– za razumevanje i strpljenje u teškim životnim okolnostima.

SADRŽAJ

1. Ostrvo smirajnih visova.	11
2. Na jasnem svetlu.	53
3. Rodbina po ocu109
4. Iscelitelj i ratnik163
5. Dokaz nevinosti215
6. Prekrasna Ermintar261
7. Vukodlače, vukodlače, sive dlake...294

Pričaću vam priču iz vremena davnog
O pevaču-lutalici. Dar mu dade Bog –
Po zemljama tuđim lutô je i pevô
Svuda kraj svoj rodni slaveći opevô.
„Tamo“, kliktao je, „vazdan čuješ vodu žuboravu.
Kosa tamo neumorno celiva travu,
Al' bujnije još ona počne rasti
I stada je u slast uvek mogu pasti.
Tamo grane brekcú pod teretom plodova:
Nema na svetu bogatijih vrtova!
Plamičci gradova u daljini titraju,
Tihe vode reka nežno ih oplakuju,
Bacajući odraz u bezdan nebesa...
Nigde nećeš naći takvijeh čudesa!“
U stepi ga primahu kraj nomadskih vatri,
Na prevoju gorja, gde caruju vetri,
Kraj obala morskih, gde oblaci su i magla,
U pustinjama žarkim, sprženim do tla,
I u izbi šumskoj, i pod svodom dvorca,
Svuda rado primahu pesmotvorca.
Jasno, Bogovi osobitu silu daju
Onom koji usred tuđine poje o zavičaju!
Čitav vek gazio je sam svoj drum...
Kad, jednom, kući da se vrati – pade mu na um.
Al' šta je to „kući“? Gle tuge i jada...
Zelene pašnjake gaze tuđa stada,

*Prekrila su ona svu zemlju što vene,
U lukama tuđe lađe usidrene,
Tuđa deca po baštama se igraju,
Tuđe pesme po gradovima pevaju,
Čak i hramovi izgled promeniše,
A na tronu praotačkom – tuđini zasedoše...*

*...Stoga je, braćo, preče od svakog poroka,
Od tog davnog doba, čuvamo se uroka.
Jer eto kako odjek pohvala se odbi,
Da zavičaj njegov u daljini zdrobi.*

I. OSTRVO SMIRAJNIH VISOVA

Plamen smiraja je dogoreo i svetlost punog meseca oblila je šumu zelenkastim, mrtvačkim srebrom. Takve šume Veni su nazivali crvenim. Visoki borovi uzdizali su se poput zida, a njihova crvenkasta stabla podsećala su na palisadu koja kruniše kamenitu strminu obale. Između šuma i rečne padine prostirala se livada. Danju je nad njom čarlijao topli vetrić, talasajući gustu travu posutu glavicama cveća, severnjački sitnog, ali zato izuzetno živih boja. Sada je vladala duboka noć. Dnevno cveće je spavalo sklopljenih latica, neumorni lahor je utihnuo i mesečevo srebro prosulo se po svemu, obavijajući svaku borovu iglicu, svaku vlat trave nečim veoma nalik na inje.

Šuma je spavala i sanjala ljude koji u ovim krajevima nikada nisu bili.

Neko s veoma izoštranim čulima i dušom kadrom da vidi mogao bi, na samoj granici čujnosti, uloviti dečji smeh: dve devojčice-bliznakinje i treća, najmlađa, trčale su kroz gusti malinjak po stazi koja beše utabana njihovim bosim nogama. Potočići su ih pozdravljali, uz zvonki žubor skakućući po stenju. Dok su deca hitala ka zrelim plodovima, na njih je pazio veliki pas. Drugi mužjak – opasan pas-čuvar – ispružio se na tremu

pod zracima zalazećeg sunca. Pokraj njegove njuške, nekoliko pedalja od zastrašujućih očnjaka, komadićem krzna igralo se malecko trobojno mače.

Šuma je sanjala ženu kako izlazi iz kuće. Ta žena je bila lepa jer je bila voljena. Brisala je ruke vezenim ubrusom i dozivala na večeru muškarca koji je u zadnjem dvorištu cepao drva...

Priviđenje sreće treperilo je lelujući se u tihom noćnom vazduhu nad pustom livadom. Snoviđenje zavetnih livada, koje će možda jednom postati java. A možda i neće.

U mesečevim zracima rastvarali su se odlomci pojedinih reči, razgovora, veselog smeha...

Šuma je čekala.

Možda je ovde nekada svuda unaokolo zaista raslo visoko drveće, ali sada od njega nije ostalo ni sećanje. Između stena nisu trunuli trupci oborenih stabala, iz kojih pokušavaju da rastu izobličeni, kvrgavi izdanci. Sve je bilo mrtvo. Ni travke, ni mahovine, čak ni lišaja. Pod nogama je vlažno šljapkala glinuša pomešana sa šljunkom. Nikakvi korenčići nisu je držali zajedno čineći od nje živo, gostoljubivo tlo.

Tako, verovatno, izgleda i odbojna pustoš Podzemnog sveta gde večno zebu duše grešnika i ljudi bez časti... Vukodav je grabio napred, tačnije, skakao s kamena na kamen razmišljajući kako je verovatno nečim to zaslužio, čim je Gospodarici Sudbina bilo po volji da ga dovede na ovakvo mesto.

Padina se strmo uzdizala pružajući sve bolji pogled na obalu iza njih, more i „orku“ ukotvljenu u uzanom zalivu, koji se sada činio majušnim. Divovske kamene gromade, krhotine davnajšnjih litica, izgledale su kao da tu stoje od samog početka vremena. Vukodav se upinjao da ih zamisli prekrivene prazničnim odorama od mahovine i bobičavog žbunja, u mislima je pokušavao da smesti na njih breze i borove koji korenjem prodiru u kamene pukotine. Jer ovde su nekada zaista šumele zelene

grane, ptice lepetale krilima oko svojih gnezda, zverinje mamiće učile svoju dečicu pameti...

Sada je bilo veoma teško poverovati u to. Život, čije se carstvo nekada činilo večnim i neuništivim, na ovom iskušenju pokazao je koliko je krhak i prolazan: nestao je – i kao da ga nikada nije ni bilo. I to samo zato što ledeni divovi zbog nečeg nisu uspeli da prodru po površini do južnog dela ostrva, pa su ovde probili sebi put ispod zemlje. Zabodi lopatu bilo gde... i nakon dva-tri pedlja udariće u led. To beše razlog što je nakon zime ovde usledila pozna jesen koja nije slutila nikakvu toplotu, već samo još jednu istu takvu zimu, mada je nešto južnije leto već bilo u punom jeku.

Nešto slično Vukodav je video pre mnogo godina, na putu ka Dijamantskim gorama. Put kojim se kretao karavan trgovca robljem uspinjao se sve više i postepeno je počelo da nestaje najpre drveće, zatim žbunje, a na kraju se nije moglo videti nikakvo zelenilo. Ostali su samo mrtvi odroni kamenja i gole litice, na čijim su severnim padinama večni snegovi svili svoja bela gnezda...

I u dlaku isto kao i ovde, u daljini su se uzdizala i postepeno približavala tri vrha prekrivena snegom, tri Zuba spremna da ravnodušno kidaju i melju ljudske sudbine... Naravno da Smirajni visovi nisu bili ni nalik onim vrhovima čije je obrise Vukodav do dana današnjeg nosio urezane u duši. Ali nije se mogao odupreti ni nekom neodoljivom utisku – osećanje da se *vraća* obuzelo ga je odmah i sasvim, bez ikakvog upozorenja. Prošlost se pomaljalo iz tame i nasrtala na kapiju čiji ključ, izgleda, beše davno izgubljen. Glasovi prošlosti tako nametljivo su zahtevali pažnju da nije mogao kako treba da se usredsredi na sadašnjost.

Vukodav to nikako nije mogao sada sebi da dozvoli...

„Čekajte tri dana“, naredio je Vinitar svojim ljudima kada je s Vukodavom krenuo u dubinu ostrva. „Niko nas ne sme pratiti niti nas tražiti ako se nijedan od nas dvojice ne vrati. Dugobradi

Hramn, koji je oko sebe okupio sve moje pretke, znaće pravedno da presudi. Ukoliko se vrati Ven, odvezite ga tamo kuda vam kaže. A zatim izaberite sebi novog kunsu i neka vas on vodi onako kako mu srce nalaže.“

Uz te reči mladi vožd okrete leđa brodu, da se više nijednom ne osvrne, te ode, ostavivši sedam desetina siročića da ga ćutke prate pogledom. Nisu se pozdravljali s Vinitarom, mada su znali da ga možda više nikada neće videti: barem je Aptahar dobro znao kakav je Vukodav borac. Više od pola stotine muškara- ca stajalo je u savršenoj tišini koja je značila više od bilo kakve oprostajne pesme ili molitve za dobru sreću. Vukodav je to osećao onako kako bi neko osetio ponor iza svojih leđa.

I on i Vinitar poneli su samo oružje. Do nekadašnjeg kunso- vog domaćinstva na severnoj obali ostrva bilo je oko dan hoda – naravno, ne u pravoj liniji, već uz obilato krivudanje kako bi se zaobišle planine. Koliko je Vukodav uspeo da shvati, istoč- ne padine izgledale su daleko blaže i prohodnije, sluteći daleko manje peripetija od onih zapadnih, koje su se sastojale od samih strmih litica. Zato se Ven veoma začudio kada je primetio da se Vinitar, odmakavši od morske obale, veoma samouvereno upu- tio ka zapadu. Čak je pomislio da se vožd, izgleda, nije naročito pouzdao u slepu poslušnost svojih momaka i da je za svaki slu- čaj hteo da se oslobodi neželjene pratnje. Ipak, upitao je:

– Nameravaš da obiđeš planine sa zapadne strane?

Vinitarov odgovor zatekao ga je potpuno nespremnog.

– Tamo je živela moja baka – rekao je kuns. – Želim da pro- verim je li išta ostalo od njenog doma.

Vukodav je neko vreme ćutao. O Vinitarovom ocu, zvanom Ljudožder, u životu je razmišljao daleko češće i pomnije nego što je želeo. Ponekad je pokušavao da zamisli Vinitarovu majku, bezuspešno nastojeći da odredi na kojeg roditelja mladi kuns više liči. Ali baka...?! Ma kako čudno to izgledalo, u prvi mah se čak začudio što Vinitar uopšte pominje svoju baku. Mada,

kad bolje razmisli, koji čovek je nema...? Lepo kaže stara ven- ska izreka: „Svi smo mi unuci svojih baka...“

Razmišljao je neko vreme i konačno progovorio:

– Ne mogu se setiti svih iz vašeg plemena koji su se doseli- li kod nas.

Eto, i Aptahara sam onomad sreo posle mnogo godina i nisam ga prepoznao. Ni po liku, ni po imenu... To nije rekao naglas, jer nisu pričali o Aptaharu.

– Ona nije bila među njima – odgovorio je Vinitar. – Bila je već stara i čekala je smrt. Odbila je da pređe na Obalu.

Vukodav pomisli na Ponor kuda su, prema mračnim pre- danjima, u gladne godine dobrovoljno odlazili segvanski star- ci, a rodbina baš i nije žurila da ih hvata za ruke i vuče nazad. Zatim mu na um pade njegov pradedu koga se sećao kao već oronulog starca, koji nije ustajao iz postelje. Bolest koja mu je u jednom mahu oduzela polovinu tela obuzela je naizgled još krepkog pradedu dok je lovio duboko u šumi. Starac je odmah shvatio šta se desilo i nije čak ni psa poslao po pomoć, odlučiv- ši da tu čeka smrt. Međutim, ispalo je drugačije. Našao ga je tuđin, mladi kovač Mežamir Senica, koji još nije ni pomišljao na veridbu. Sive Pse je tako i upoznao, kada im je doneo starca i predao ga na ruke unuci blistavih očiju. I tako se smrt, na svoju veliku sramotu, preokrenula u život – kovačevom ženidbom, rođenjem dečice... Vukodav ponovo vide u mislima sedokose Segvane kako odlaze u nepostojanje Ponora. Zamisli mračnu zimu koja sledi za sušičavim letom, nalik na ovo, zamisli posled- nje svežnjeve suvih bakalarovih glava koji vise pod čađavom tavanicom i ispijenu dečicu kojoj ti starci nehotice oduzimaju zalogaje... *Ne sudi*, učila je venska mudrost. *Ne sudi svog suseda, dok makar pola dana ne provedeš u njegovim čizmama...*

Gladni mališani Smirajnih visova bili su, verovatno, slični onoj dečici koja su čeprkala po jalovini pokraj prilaznih puteva rudniku i trčala s kolicima, sipajući rudu u žleb obložen bakrom... Argila. „Nemoj nikad reći da tebe nema. Ima te, i te kako...“

Mada, to nije sasvim tačno. Šta su oni mogli da imaju zajedničko? Da, i jedni i drugi su bili osuđeni na smrt – ali jedni su umirali kod kuće, znajući da su za njih učinili sve što su mogli... a drugi – po zloj volji tuđih, ravnodušnih ljudi...

Pa opet – nije ni tako! Tamo gde ima ljudi ima i dobrote, i samopožrtvovanja, i ljubavi. Čak i u takvoj postojbini zla kakve su Dijamantske gore... Vukodav se sećao: stariji robovi ponekad su se brinuli o dečacima, kao da su njihovi sinovi. Rudar koji je umirao u čelu potkopa, znajući da za njega nema nade jer beše prikovan za lanac, uspeo je nekako da izbacili mališana napolje. Pa i sam Vukodav, koga su tada zvali Štene, ni u kojem slučaju ne bi preživio da ga, izbičevanog, nisu negovala i krišom hranila dva odrasla sužnja... od kojih je jedan dobrovoljno ubrzao svoju smrt kako bi njemu, Štenetu, pružio slabašnu mogućnost da preživi. Vukodav je to shvatio tek posle mnogo vremena.

„Zbogom, brate.“

„I tebi zbogom, brate...“

Vinitar je, izgleda, na svoj način protumačio Venovo sumorno ćutanje. Pravo je čudo što je uopšte izvoleo da ga tumači, ali je rekao:

– Želeo sam da je nagovorim da pođe s nama. Ili da ja ostanem s njom. Kada je brod isplovljavao, sedeo sam ispod jarbola, vezan.

Padina uz koju su se uspinjala dvojica muškaraca bila je potpuno prekrivena gnjecavim blatom koje se, zbog nečega, nije slivalo. Eto šta se dešava kada s nekog mesta nestane sav život, ostavljajući na telu zemlje beživotnu, gnjilu ranu. U takvim ranama obično ima crva, ali ovde su čak i crvi davno pomrli od nestašice hrane – plôť je sasvim istrulila i rasula se u prah. Morao si neprestano da gledaš pod noge, pazeći da ti pod čizmom ne isklizne kamičak skriven u glini, natera te da padneš i konačno se sasvim uprljaš blatom. Uopšte, sve ovo je veoma

malo ličilo na onaj dvoboj na golom vrhu šumovitog brežuljka obasjanog suncem, uz ševin poj koji se sliva s nebesa, kako je Vinitar nekada maštao. Kako će izgledati Božji sud koji treba da okonča neprijateljstvo između njega i Vena? Neće valjda šljapkati po odvratnom blatu do kolena ili u okopnelom snegu, bez mogućnosti da makar Nebesa obraduju lepotom ratničkog umeća...?

Uostalom, ko je rekao da podvig i pravednost obavezno moraju biti praćeni i lepotom?

Mladi kuns baci pogled ka Vukodavu koji je išao pored njega. Učini mu se da i krvni neprijatelj razmišlja o nečem sličnom, pa ga upita:

– Zašto se mrštiš, Vene?

Vukodav mu iskreno odgovori:

– Setio sam se Dijamantskih gora. Tamo su postojala mesta veoma slična ovim ovde.

Vinitar je za sebe primetio da Ven ujednačeno govori, a tako i diše, vrlo malo zadihan od dugog uspona uz klizavu i lepljivu glinu koja je pretila da svakog časa strgne čizme s nogu. To je bilo dobro. Znači da se sasvim oporavio od posledica Honomerovog zeleniša. Dakle, u blatu ili bez njega, između njih će se odigrati pravi Božji sud, ravnopravni dvoboj, i u njemu neće pobediti onaj koji je sinoć bolje večerao, nego onaj uz koga je Pravda Bogova...

Izbili su na sam vrh padine. Pred njima se ukazalo mesto kakvo su u Vukodavovom zavičaju nazivali zaravan – ravna ploča na padini brda, pogodna za život i gajenje bašte. Tu se Vinitar naglo zaustavio, kao da je naleteo na nevidljivi zid. Vukodav je prešao još nekoliko koraka, a zatim se okrenuo da pogleda u čemu je stvar.

Vođa morske družine svakako je bio u stanju da obuzda svoja osećanja i bez ikakvog trzaja na licu prima svakojake vesti – bile one beskrajno radosne ili beznadežno loše – ali možeš sebe isklesati iz granita, ipak će se i granit istopiti kad se posle

dugog odsustva vratiš kući... Vinitarovo lice sada je imalo izraz čoveka koji je, odlazeći na dalek put, ostavio majku kao jaku, zrelu ženu u punoj snazi, koja odlučno upravlja domaćinstvom i dugo godina ju je zamišljao upravo takvom, a kada se vratio... zatekao je uvelu staricu ugaslog tela i razuma. Vukodav je shvatio: mrtva padina nije u Vinitaru ugasila poslednju, upornu nadu. Kuns je očekivao da tu gore ugleda nešto. Šta zapravo? Vukodav se osvrnuo oko sebe. Prostrana zaravan bila je isto tako vlažna, blatnjava i odbojna kao i čitava padina koja je ostala iza njih. Dokle god je pogled dopirao uzdizale su se jednolične gomile krhotina, a nekoliko potrkališta dalje počinjala je snežna padina obližnje planine. Negde oko sredine zaravan se primetno obušila i razmekšala glina tamo se obilato slivala u vidu blata gustog poput pavlake, površine ravne kao zamrznuto jezero.

Vinitar je primetio Vukodavov pogled i kiselo se osmehnuo:

– Ovo mesto nekada smo zvali Odon-Talh: Zvezdana dolina... Ovde je voda od snega otopljenog na vrhovima izbijala iz zemlje u mnoštvu izvora i u vedrim noćima izgledala je kao produžetak zvezdanog neba...

Mogao je da doda i to da na Odon-Talhu, postojbini kristalnih kladenaca, nikada nije pasla ničija stoka. Ovde su se zaljubljeni kleli jedno drugom na vernost. Oni koji su u sebi osećali stihotvorački dar dolazili su tu da bi izmolili blagoslov. Da mu je kuns to ispričao, Vukodav bi se verovatno složio da tako i treba da bude. Čak bi se možda setio i nezaboravne Glor-kilm Ajsah, nebeske doline Zvonkih potoka, koja nije tek tako smatrana svetom i zavetnom, jer je, zamalo postavši krvavo razbojište dvaju nepomirljivih plemena, uz očigledno uplitanje samih nebesa doprinela njihovom čudesnom pomirenju... Ali Vinitar ništa nije rekao – nije stigao. Na Vukodavovo rame iznenada se stušio Miš i uznemireno zacupkao, nezadovoljno frkćući. Ven ga ovlaš pogleda i upita Vinitara:

– Ko sada živi na tvom ostrvu?

– Znači, i ti si primetio da se za nama šunja Šamargan? – odgovori mu kuns. – Ne znam kako je uspeo da umakne mojim ljudima i šta mu je trebalo da nas prati – a ne želim ni da znam. Uhvatiću ga i...

On počeo da odmerava u sebi šta bi trebalo uraditi s drskim neposlušnikom koji nije poštovao naredbu, ali Vukodav odmahnu glavom:

– Ne mislim na njega. Ovih ima mnogo i misli im nisu baš prijateljske.

Od „orke“ ih je delilo čitavo jutro istrajnog hoda. Nisu mogli ni da vide brod, a kamoli s njega da očekuju ma kakvu pomoć. Isto bi bilo i da „orka“ uopšte nije bila ukotvljena pored obale. Vinitar nije počeo unezvereno da se osvrće, tražeći pogledom neprijatelja. Samo je upitao, jedva primetno se osmehujući uglom usana:

– Tvoja zverčica ti je rekla i kakve su im misli?

– Nije. To i sam osećam.

– Koliko se sećam – zamišljeno progovori Vinitar – ranije je bi odgovorio nešto kao: „Možda je i rekla...“ Promenio si se, krvni moj neprijatelju.

Vukodav sleže ramenima:

– Možda sam se i promenio.

Izmenjali su gotovo vesele poglede i produžili, obilazeći mrtvačkosivkasti nanos gline koja je progutala čudo Zvezdane doline.

Odakle su oni mogli da znaju (a šteta: da su znali, obojica bi se slatko nasmejali) da se tamo negde daleko preko mora, koje je „orka“ premerila i ostavila za sobom, nasred kontinenta po imenu Šo-Sitajin, Izabrani Učenik Honomer, obojici dobro poznat, bori sa sličnim poteškoćama? Samo što u njegovom

slučaju po žitkom blatu nisu klizile njegove noge, već kopita njegovog konja.

On ne bi bio Izabrani Učenik, predvodnik svih služitelja Blizanaca u Tin-Vileni, da nije umeo da donosi odluke a zatim svoje zamisli sprovodi u život, čineći sve da zamišljeno postane stvarnost, uz krajnje naprezanje duhovnih i telesnih sila. Pošto je rešio da lično ode i pogleda taj neznabožački hram koji je izazvao prekomerno divljenje kod pojedine braće po veri, Honomer je bez oklevanja naredio jedinom čitavom jurišniku koji mu je preostao da sakupi zalihe i desetak pouzdanih ljudi – i krenuo ka Nebeskim visovima. Oduvek je bio lako pokretljiv.

Njegova povorka imala je vrlo malo zajedničkog s bednim karavanom gorštaka Itigula koji su tamo pošli pre nekoliko sedmica. To jedva da se i moglo nazvati karavanom: tek nekoliko čupavih konjića s bisagama i jedan sa sedlom – za starog Krojmala. A divljaci peške. Sa svojim psima...

Pa neka, nek dvojica učenika koji su u Kondaru ispoljili sramno manjkavu revnost putuju u siromaštvu i oskudici, kako i priliči otpadnicima od vere – ili onima koji su se opasno približili otpadništvu, pa se zato skrivaju od ispravnih istoveraca. On, Honomer, nameravao je da putuje sasvim drugačije. Ne, nije se plašio spavanja na prašnjoj pustini u gorštačkom šatoru od dlake divljeg bika, kroz čiju crnu tkaninu se prozire noćno nebo i koji prodivavaju ledeni vetrovi. Kada su proletoš krišom, obilaznim putevima sledili Vukodava, Honomer je ponekad spavao pod vedrim nebom na zemlji dotaknutoj poslednjim mrazem, u sedlu, ili se potpuno lišavao sna. Revnitelj je u mladosti često putovao po divljim krajevima, gde mu niko nije prostirao postelju niti pekao vruće lepinjice za večeru. A on još nikako nije bio starac poput Krojmala, da bi mu na svakom koraku bila potrebna pažnja i pomoć. Ne! Stvar ne beše u tome. Honomerova sveštenička odora sada je blistala jarkim bojama, on je bio popečitelj svete vere u velikom i bogatom gradu, a kako je Tin-Vilena bila najveći grad na celom konti-

ntentu – znači da je Honomer trebalo da bude čuvar dela i slave Blizanaca u čitavom Šo-Sitajinu.

I zar je važno što se Tar-Ajvan, kome je Tin-Vilena bila daleko bliža nego taj isti Kondar, do dana današnjeg veoma malo zanimao za tu pastirsku zemlju, obraćajući svoj pogled ka daleko bogatijim zemljama, koje su uzimale učešća u svetskim zbivanjima: ka Monomatani, Sakaremu, Narlaku, Halisunu...

Honomer je pouzdano znao jedno: uspinjanje ka vrhovima svešteničke vlasti u nekoj od tih zemalja – to nikako nije za njega. Bolje je biti prvi u Tin-Vileni nego trideset prvi u Fojregu. Nije mogao da se seti ko je to rekao. Moraće da odredi nekoliko mladih sveštenika kada se vrati – da pročepkaju po biblioteci i obavezno nađu.

Honomer je mnogo očekivao od ovog putovanja. Unutrašnji glas bi, verovatno, na svoj način protumačio to očekivanje i bez sumnje ga proglasio nekom vrstom nadoknade za poražavajući neuspeh s Vinitarom. Međutim, unutrašnji glas se zato i naziva unutrašnjim što ga ne čuje niko osim nas samih... pa i mi ga najčešće radije ne slušamo.

Sada se Honomeru upravo to dešavalo. Da, pretrpeo je poraz, glupo bi bilo poricati, a još gluplje potisnuti iz sećanja, pretvarajući se da se ništa nije dogodilo. Mešavina trava koju je Šamargan pripremio zaista je imala zastrašujuću moć. Honomer je lično proverio na dve bezvredne gradske skitnice i uverio se: otrov je delovao sigurno i snažno, a protivotrova nije bilo. To znači da su Vena već odavno pojele morske ribe... verovatno se pri tome i same otrovavši. To nije bila velika šteta, ali Ven je sa sobom odneo tajnu imena starog sveštenika i Honomer to nikako nije mogao da mu oprost.

Mada... oprostio mu ili ne, od mrtvog čoveka neće imati nikakve vajde. Vukodav se sada nalazio u zagrobnom svetu svoje vere – gde upravo, Honomer nije znao niti je žudeo da sazna jer svetlost Blizanaca donde nije dosegala, a to znači da

za onoga ko je spoznao istinu nema ni koristi ni smisla da ga izučava.

Kao što nema koristi od učenja kan-kiroa, koji se pokazao kao beskorisno sredstvo za širenje vere.

Zablude – kako svoje lične tako i zablude čitavog ljudskog roda – treba ostaviti u prošlosti, a sam ići napred. Tamo gde te čeka podvig za kojim žudiš, a s njim i nagrada.

Sve velike stvari, govorio je Honomer sebi, nekad su počele od malih. Možda će tokom vremena i ovde, u zabiti Šo-Sitajina, nešto početi. A ovde je svim počecima upravljao jedino on – Izabrani Učenik.

I da li priliči tako značajnom čoveku da se pojavljuje na Nebeskim visovima u čakširama umazanim blatom, teturajući se od umora? Ni u kojem slučaju. Gorštaci su varvari. Oni odmah moraju da shvate da je njihovo svetište izvoleo da poseti veliki muž, posvećen u jedinu istinsku veru. Veru pred kojom sva primitivna veličanstvenost njihove bogomolje mora da se sruši u prah i razveje na vetru.

Zato je Honomer sa sobom poneo najbolji šator, udobni ležaj i obilne zalihe hrane koje će mu omogućiti da ne zavisi od itigulske gostoljubivosti. I još knjige. Da ne bi prekidao uobičajena zanimanja, a usput i da pokaže divljacima šta je to učenost.

Neka divlji Itiguli pomisle – eto čoveka koji se ne uzda u duhove snegova i planina, već u Bogove koji su zaista dostojni svakog pouzdanja!

Honomer je davno naučio: sa svakim plemenom treba razgovarati na njegovom jeziku. Svakom narodu ili pojedinom smrtniku treba otkrivati onu stranu veličanstvenosti Blizanaca koju je on u stanju da pojmi. Onda će biti neke koristi. Ukoliko bude naslepo udarao silom na silu, tu će svako ko je imao dodira s kan-kiroom potvrditi: nikakvo dobro neće ispasti...

...Avaj, zasad je izgledalo da ovdašnji planinski duhovi nimalo ne poštuju Bogove-Blizance, a još manje priznaju blagorodni kan-kiro. Tek što je Honomerov karavan napustio područje

Tin-Vilene, odmakavši dovoljno daleko da bi bilo krajnje nezgodno vraćati se zbog lošeg vremena – odmah je stegao mraz, kakav niko nije pamtio u ovo doba godine. Počela je da sipi dosadna kiša, koja je više priličila jeseni nego letu, a ono upravo beše u punom zamahu. Rignomer uopšte nije mogao da razabere poznati put. Zavesa sitne kišice nije dozvoljavala da se vidi dalje od stotinu koraka. Honomer se pogrbiu u sedlu, pod ogrtačem od kože natopljene naročitom smesom loja i voska da bi bila otporna na kišu, i mračno razmišljao o tome kako u planinama, vrlo moguće, već pada sneg. Mada snegova na planinskim prevojima u jeku leta nisu mogli da se sete ni najstariji gorštaci.

S grive Honomerovog konja slivala se voda. Konj se iznemoglo vukao napred, noge mu do kolena behu prekrivene mrkim blatom. Nisu mogli da se nadaju nikakvom suvom odmorištu.

A to je, u stvari, bio dobar i udoban put, svima poznat, koji je najzgodnije presecao predgorje i vodio pravo na visoravan zvanu Alajdor. Prešavši je, putnik bi se obreo usred planina, na pragu zemlje Itigula. „Pod senkom Haran kira“, kako su voleli da kažu. Dok je planirao ovaj put i spremao se za njega, Honomer nije nimalo sumnjao da će do Alajdora stići bez ikakvih smetnji. A zašto bi ih i imali? Imućni građani Tin-Vilene išli su na Alajdor u lov na planinske jelene grbavog nosa i nisu čak ni vodiče unajmljivali. Pa i sam se ne jednom peo na visoravan, naročito prvih godina, i veoma dobro se sećao puta...

...Ili mu se samo činilo da ga se dobro seća. Honomer se obazirao oko sebe, sve uvereniji da su zalutali. Ma kako čudno to izgledalo na prvi pogled. Put je bio samo jedan, duž obale brze reke koja je tekla s Alajdora. Na njemu nije bilo niti jednog raskršća da bi mogli pogrešno da skrenu. Nigde nisu ni skretali. A reka – eno je, šumi i tutnji tamo dole, nabujala od neprestane kiše... Pa ipak, Honomer nikako nije mogao da se otme krajnje neprijatnom utisku. Zalutao je. Njegov karavan je na pogrešnom putu. I večno će lutati po sivom, kišnom sumraku,

a budući putnici upozoravaće jedni druge na povorku sablasnih konjanika: vidi, loše znamenje...

To su bile krajnje neprikladne misli i sujeverni strahovi, sasvim nedostojni Izabranog Učenika! Honomer je strogo prekorio sebe zbog malodušnosti i uzneo Blizancima veoma dirljivu molitvu, tražeći duhovnu podršku.

Nije pomoglo.

Ali zato je s namrgođenih nebesa, kao da mu se podsmeva, u krpicama počeo da pada mokri sneg. Lepljiv, težak i nepodnošljivo hladan. Ruke koje su držale povodac, već promrzle, sada su se načisto zaledile i prsti su sasvim prestali da ga slušaju. Bila je to poslednja kap u čaši. Okrenuo se i naredio da mu dovedu vodiča. „Predvodnika“, kako su govorili u Šo-Sitajinu.

Njegov predvodnik bio je Rignomer Borbeni Petao. Onaj isti. Jeste da je bio brbljivac i zakeralo kakvom nema ravnog, ali – ruku na srce – moralo se priznati da je sve staze i bogaze Nebeskih visova poznao kao svoj džep. Doduše, sve do sada nikada nije unajmljivan kao vodič. Nije bilo potrebe. Ionako je dobro živio, trgujući pomalo s gorštacima njihovom čuvenom vunom. Ali ove godine mu trgovina nikako nije išla, ma šta pokušavao. Itiguli su ili uopšte odbijali da pričaju s njim, ili su odvaljivali takvu cenu da su, po mišljenju Borbenog Petla, i njihovi zavičajni snegovi morali da pocrvene od stida. Međutim, gorštaci se nimalo nisu stideli. Ali zato se Rignomer rastužio, opustio perje – i ozbiljno zamislio od čega će ubuduće živeti. A to što je imao neraščišćene račune kako s Itigulima tako i s mladim Vukom, sadašnjim Nastavnikom učenika kan-kiroa, beše veoma dobro. Bolje će ti služiti onaj ko očekuje da će mu služba pružiti mogućnost za obračun s onima na koje je kivan...

Vodič je prišao Honomerovom stremenu i upitno ga pogledao odozdo. Rignomer je tabanao peške još od Tin-Vilene, ispoljavajući još jednu čuvenu osobinu segvanskog plemena. Potomci onih koji su se davno naselili na Obali sasvim su se navikli na jahanje, čak su uspeli da odgaje sopstvenu rasu ratnih

konja. Ali među onima koji su nedavno napustili Ostrva bilo ih je mnogo koji uopšte nisu priznavali sedlo. Među te poslednje spadao je i Rignomer. Istini za volju, Borbenog Petla uopšte nije bilo lako zamoriti.

– Koliko još ima do Alajdora? – mračno ga upita Honomer. Kopkalo ga je da pita nisu li promašili put, ali se suzdržao, doduše s naporom.

Rignomer pređe rukom po brcima, zlovoljno otrese s dlana istopljeni sneg i odgovori:

– Da je vedro, rekao bih – dva dana puta. Ali po ovakvom vremenu dobro će biti ako stignemo za tri, a možda i četiri dana.

Honomer je zastenjao u sebi. Međutim, spolja ničim nije pokazao svoje razočaranje, samo je neizmenjenog lica klimnuo glavom i podbo petama konja koji je upravo rešio da se sasvim zaustavi. Pri tome mu je s podignute kapuljače skliznula obilata hrpa snega koji se tamo prilepio kao da tu namerava zauvek da ostane. Honomer iznenada ugleda sopstveno beživotno telo, zamrznuto, zgrčeno u poslednjem utočištu negde iza stene, vide kako ga postepeno prekriva sneg koji prestaje da se topi...

On se trgnu i sav se strese – možda od hladnoće, a možda da bi oterao senku nesigurnosti koja ga je dotakla. I krenu dalje, svaki čas podstičući konja.

Kada je Vukodav konačno ugledao te ljude, shvatio je da je uzalud oklevetao sebe, došavši pre izvesnog vremena do zaključka da je izgubio sposobnost jasnog viđenja neprijateljskih namera daleko pre nego što se neprijatelj pojavi na vidiku. Ne. S njim je, izgleda, sve bilo u redu. Stvar je bila u stanovnicima Ostrva. Kada su prestali da se skrivaju i pokazali se iza stenja, Vukodav je u prvi mah čak posumnjao treba li ih svrstati u ljudsku vrstu – možda u neko od plemena koja nisu od ljudske krvi, poput nardarskih Talba ili Dajina, suseda i prijatelja Velha... Između kamenih gromada promicali su oniži, pogrbljeni obrisi, koji su

izdaleka izgledali ravnomerno prekriveni krznom, a to krzno izgledalo je kao da je njihovo vlastito.

– Kada smo odlazili, na ostrvu je ostalo prilično robova – ogłosi se Vinitar. – Prošlo je preko dvadeset zima... Mora biti da su to njihova deca.

U Vukodavovom plemenu nisu se ustezali da drže robove, bili oni sužnji zarobljeni u ratno doba, ili kupljeni na tržnici. Za Vene rob je bio čovek kojem su njegovi postupci oduzeli pravo da sam gospodari svojim životom. Njegova sopstvena dela, ili ona njegovog pretka – to je u njihovim očima bilo jedno isto. Nedostatak hrabrosti koji ga je nagnao da moli za milost u boju, ili nesposobnost da bez zaduživanja vodi svoje domaćinstvo – sve to je krajnje ispravno lišavalo odrasle muškarce i žene zvanja punopravnih ljudi, srozavajući ih do položaja nerazumne dece koja još podležu roditeljskoj volji. Kod Vena, robovi su sedeli za zajedničkim stolom u samom dnu, posle domaćinske dece. Od dobrog roba očekivalo se da ovlada nekakvim zanatom i uspe sebi da otkupi slobodu, ili da izvrši smeli podvig koji će biti protivteža sramnom postupku njegovog pretka. To jest, da se ponaša onako kako se očekuje od junoshe koji nastoji da zasluži naziv odraslog muškarca. Uostalom, Veni su smatrali veoma rđavim čovekom onoga ko tuče svoju decu... ili robove.

Vukodav je ćutke gledao kunsu, očekujući da kaže još nešto. Vinitar je stajao, oslonivši se kolenom o kamen, i nešto razgledao na litici. Ne okrećući se, on odgovori:

– Tim robovima ostali su čamci u kojima su mogli da love ribu i morske zveri. Doduše, ti čamci nisu bili za dužu morskuplovidbu, njima nisu mogli da stignu do drugih ostrva: one veće uzeli smo mi sa sobom. ali robovi se nisu naročito bunili zbog toga. Živi nisu mogli da dočekaju da uđu u kuće i zagospodare svime što smo ostavili. Moj otac je tada rekao da izgledaju kao strvinari koji kruže oko mrcine, a ja sam pomislio kako ima pravo.

– Ako su to zaista njihova deca, onda su nešto brzo podivljali... – progundā Vukodav.

Vinitar mu nije ništa odgovorio. Pomno je proučavao crtež, delom uklesan a delom ugreban veoma pažljivom, ali slabom rukom. Mladi kuns ga je našao samo zato što je dobro znao gde da ga traži. U svakom slučaju, hvala Tunvornu ognjene brade što je zaustavio led koji još nije dovde dopro, gutajući i meljući svojom težinom sve što bi mu se našlo na putu. Iz granita, uglačanog kišama, izranjale su dve muške figure. Ona koja se nalazila iznad bila je veća, odvažnija i nekako prisnija. Ona ispod beše manja i zbijenija. Među njima se nazirao mališan koji se pruža prema onom gore, dok ga onaj odozdo drži za nogu. Iz bedara gornjeg izlazio je polukrug i završavao se u krilu ženske figure koja je uzdignutih ruku obamrla tik uz njih. A sa suprotne strane je na obojicu – naročito na onog donjeg – nasrtala ogromna zver. Na četiri noge, s moćnim čeljustima i gustom dlakom nakostrešenom na vratu... Prekaljeni ratni kuns prelazio je dlanom po crtežu, milovao ga ne skidajući s njega pogled, kao da je želeo zauvek da ga ureže u sećanje, a njegova ruka kao da je mogla da oseti toplinu one koja je nekada dodirivala taj isti vlažni kamen. Vukodav je u sebi zaključio: našao Vinitar prebivalište svoje bake ili ne našao, njenu poslednju poruku je u svakom slučaju primio. Smisao crteža nije mu bio naročito jasan, ali ga je Vinitar, izgleda, bez napora pročitao.

A svoju baku je, očito, veoma voleo...

U međuvremenu su patuljaste, dlakave prilike nastavile da promiču u daljini, pojavljujući se tu i tamo između stenja, i Vukodav je tek sada video da to nije njihovo krzno već odeća. Zadivljujuće vešto skrojena, ta odeća se pripijala uz telo poput druge kože, nimalo ne sputavajući pokrete, čineći da čovek izdaleka izgleda kao zver. Vukodav je u svoje vreme poznavao plemena koja su vladala retkim umećem prerade krzna u jedinstvenu odeću, ali ta sećanja nisu mu bila naročito vedra. Kad se samo seti Ronana-pljuckavaca, šumskog plemena Medveda...